

AOSR TEAMS EDIȚIA 2022- 2023

Domeniul 29. Spre o nouă paradigmă
globală și regională de securitate

COMPETITOR ECONOMIC SAU RIVAL SISTEMIC? MAREA STRATEGIE A STATELOR UNITE ȘI A UNIUNII EUROPENE FAȚĂ DE CHINA

TEMA DE ETAPĂ: Subculturi strategice în Statele Unite, Uniunea Europeană și China.
Schimbare și continuitate

Lucian Dumitrescu

Dorin Gal

CE AFLĂM DIN EXPLORAREA SUBCULTURILOR STRATEGICE ALE UNUI STAT?

Marea strategie a unui stat, precum și rolurile strategice asumate de statul respectiv, reflectă subcultura strategică dominantă la nivelul elitelor (Gariup 2009, 62).

Experiența istorică, sistemul politic și influențele culturale predispun statele să gestioneze într-un mod specific amenințările de securitate (Hinton 2020).

Imaginarul de securitate specific unui stat, respectiv cine ne sunt inamicii, cum ne amenință și cum ne putem apăra de aceștia (Chen 2022; Dumitrescu 2020).

Cum se modifică percepțiile de securitate și, implicit, politicile de securitate prin înlocuirea unei subculturi strategice de către o subkultură strategică concurentă (Ben-Ephraim 2020; Cai 2022).

Subcultura strategică dominantă legitimează anumite opțiuni strategice și le marginalizează sau exclude pe altele. Astfel, anumite alegeri strategice devin mai probabile decât altele (Adamsky 2019).

Dacă - și cum – presiunile externe sunt „traduse” de elita guvernantă în acord cu interesele și capacitățile instituționale locale (Chen 2022).

PUNCTELE DE INTERES ALE ACESTEI ETAPE/ÎNTREBĂRILE DE CERCETARE

1. Identificarea subculturilor strategice din Statele Unite ale Americii, Uniunea Europeană și China.
2. Dacă au apărut noi subculturi strategice dominante în Statele Unite și Uniunea Europeană în ultima perioadă (ultimele două cicluri electorale). Cum au modificat acestea percepțiile și politicile de securitate legate de China, în cazul în care chiar le-au modificat?
3. Administrația Xi Jinping a instaurat o nouă subkultură strategică dominantă? A schimbat aceasta percepțiile de securitate ale Beijingului față de Statele Unite și UE?
4. Ce tip de schimbare a provocat subcultura strategică dominantă la nivelul politicilor de securitate: *răspunsul susținut la criză, business as usual, adaptare incrementală, adaptare paradigmatică?* (DeBardeleben 2020) (etapa viitoare a cercetării)

CULTURĂ STRATEGICĂ SAU CULTURĂ DE SECURITATE? SUBCULTURI STRATEGICE

1. CULTURA STRATEGICĂ: „Credințe, idei și norme larg răspândite, cu determinație identitară, despre utilizarea legitimă a forței de către un stat împotriva unor amenințări existențiale pentru furnizarea de securitate” (Minow 2016, 34).
2. CULTURA DE SECURITATE: Se referă atât la modul în care „liderii și societatea percep politicile și acțiunile propriului stat”, cât și la „modul în care liderii și societatea dintr-un stat percep politicile și acțiunile unui adversar sau potențial adversar, printr-o construcție mitică” (Scobell 2014, 211-212).
3. SUBCULTURI STRATEGICE: „Fiecare reprezintă o interpretare distinctă a contextului social, cultural și internațional al unui stat – cine sunt prietenii și adversarii unui stat – ceea ce influențează modul în care statul interpretează variabilele materiale – geografia, puterea relativă, schimbarea tehnologică etc. – relevante pentru luarea deciziei strategice” (Bloomfield 2012, 450).

SUBCULTURILE STRATEGICE. A PATRA GENERAȚIE CONCEPTUALĂ ÎN DOMENIUL CULTURII STRATEGICE

Anii '70 – prima generație de teoreticieni nu a putut stabili influența culturii strategice asupra deciziei strategice. Definiție imprecisă, metodologie neclară

Anii '80 – a doua generație conceptuală reliefează influență contextuală a culturii strategice asupra deciziei strategice. Metodologie carentă.

Anii '90 – a treia generație conceptuală vede cultura strategică drept variabilă independentă, iar decizia strategică ca variabilă dependentă (Schmidt 2013)

Anii '10 – a patra generație de teoreticieni aduce în dezbatere subculturile strategice: elite cu perspective distincte asupra relațiilor internaționale și aflate în competiție pentru a influența decizia strategică (Libel 2016); elitele sunt socializate să gândească într-un anumit fel de către comunități epistemice cu expertiză în zona politicilor de securitate dintr-o anumită paradigmă (Libel 2018).

PROBLEMA METODOLOGICĂ. METODA DEPENDENȚEI DE TRASEU

Cum studiem schimbarea și continuitatea în domeniul subculturilor strategice?

1. Evidențierea mecanismelor – elite politice, instituții academice, think tankuri, jurnaliști etc. - care au facilitat reproducerea unei subculturi strategice (Haglund 2014; Kaldor 2018).
2. Explorarea modului în care elita politică selectează și interpretează simboluri și artefacte culturale. Examinarea narațiunilor strategice și a comportamentelor care rezultă din această selecție (Ghiselli 2018).
3. Identificarea punctelor de ruptură – șocuri externe cu efecte structurale pe plan intern (Pirani 2014; DeBardeleben 2020) – care pot duce la înlocuirea unei subculturi strategice cu o alta.

SUBCULTURI STRATEGICE ÎN STATELE UNITE ALE AMERICII

Hegemonică, a angajamentului global, cumpătare strategică, populist-izolaționistă (Löfflmann 2019)

Wilsonianism, Jacksonianism, Jeffersonianism, Hamiltonianism (Haglund 2014)

Naționalism (Jacksonianism), Internaționalism (Wilsonianism), Naționalism multilateral (combinație de naționalism și internaționalism) (Chen 2022)

Subculturi strategice în cadrul Partidului Conservator: non-intervenționism, unilateralism, internaționalism conservator (Dueck 2020)

SUBCULTURI STRATEGICE DOMINANTE ÎN ADMINISTRAȚIA TRUMP ȘI BIDEN. EFECTE ASUPRA RAPORTURILOR STRATEGICE CU CHINA

Administrația Trump:

Neo-izolaționism (Kupchan 2020); Non-intervenționism dublat de unilateralism (Dueck 2020); Naționalism (Jacksonianism) (Chen 2022)

Discurs electoral în care China devine noua URSS/Noi nuanțe gri în One-China Policy, dar fără o schimbare de paradigmă/condamnarea practicilor economice a Chinei/accentuarea competiției strategice cu China, care este definită ca „putere revizionistă” și „competitor strategic”.

Administrația Biden:

Naționalism multilateral (Chen 2022)

Menținerea nuanțelor gri ale administrației Trump în privința One-China Policy/ambiguitatea strategică față de Taiwan devine mai puțin ambiguă, dar nu apar modificări paradigmatică în narațiunea One-China Policy/abandonarea *liberal engagement* față de China și orientarea spre modelarea unui mediu regional de securitate favorabil Statelor Unite (QUAD, AUKUS etc.)/condamnarea practicilor economice ale Chinei/competiția strategică cu China rămâne accentuată, dar compartimentalizarea raporturilor strategice pare să fie mai clară decât în timpul administrației Trump.

SUBCULTURI STRATEGICE ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Subcultura strategică a Bruxelles-ului: combină elemente westfaliene cu elemente specifice securității umane (Gariup 2009, 241). În ultima jumătate de secol, această subkultură strategică a eliminat posibilitatea unui conflict militar între statele membre UE

Subcultura strategică a Franței cu influențe asupra UE: autonomia strategică a UE

Subcultura strategică a Germaniei cu influențe asupra UE: pro-atlantismul UE și protejarea economiei de export a Germaniei

Emergența unei **subculturi strategice hibride** la nivelul UE: în pofida retoricii, UE pare să renunțe la „capacitatea sa transformativă” în raport cu statele autoritare. Pare să prefere „guvernarea eficientă” în detrimentul „guvernării democratice” (Miskimmon et al. 2021)

SUBCULTURI STRATEGICE ÎN CHINA

Subcultura strategică a reformatorilor sau moderaților din PCC (Deng Xiaoping, Jiang Zemin, Hu Jintao): minimă deschidere politică pe plan intern – ei consideră că libertatea de exprimare contravine Constituției RPC - și o relativă dez-ideologizare a raporturilor internaționale.

Subcultura strategică a radicalilor sau conservatorilor din PCC (Xi Jinping) (Shambaugh 2021; Cai 2022; Schell și Delury 2013): resping o mass-medie independentă, o armată mai autonomă în raport cu PCC, societatea deschisă și inteligența mai liberală.

Numitorul comun al celor două subculturi strategice: „centralismul democratic” (Shambaugh 2021)

Subcultura strategică a Armatei de Eliberare Populară: recurgerea la forță militară pentru apărarea *core interests* ale Chinei are rațiuni exclusiv defensive.

Subcultură strategică a Ministerului Comerțului: extragerea resurselor din Africa este o prioritate strategică pentru China (Sun 2014)

Subcultura strategică a Ministerului Afacerilor Externe – subordonat pe linie politică Ministerului Comerțului în ceea ce privește Africa: ajutorul acordat de China statelor din Africa reprezintă o modalitate de consolidare a raporturilor bilaterale.

Subculturi strategice ale băncilor cu capital de stat și ale întreprinderilor cu capital de stat: viziune mercantilistă, similară cu aceea a Ministerului Comerțului.

Subculturi strategice populare: naționalismul popular nu are legătură cu PCC, ci cu „patria mamă” (Gries 2004).

CONCLUZII

Subcultura strategică dominantă a administrației Trump (naționalism, neo-izolaționism și unilateralism) este net diferită de cea a administrației Obama (angajament liberal global, cu nuanțe izolaționiste). Dar e mai apropiată de cea a administrației Biden (naționalism multilateral). Accentuarea competiției strategice dintre Statele Unite și China poate fi explicată (și) prin schimbările survenite la nivelul subculturilor strategice dominante în Washington.

Subcultura strategică dominantă din UE este una hibridă (și europeană, dar preponderent național-europeană, adică dominată de subculturile strategice ale unor state membre). Ca urmare, pragmatismul și stabilitatea continuă să domine raporturile dintre Bruxelles și Beijing.

Subcultura strategică conservatoare sau radicală, dominantă în PCC în timpul administrației Xi Jinping, explică reorientarea strategică a Chinei spre Vest – Vestul Chinei, Asia Centrală și Uniunea Europeană -, fără însă a ignora Asia de Sud-Est, Strâmtoarea Malacca, Oceanul Indian și Marea Arabiei. Explică, de asemenea, creșterea importanței acordate *core interests*, respectiv intereselor strategice non-negociabile ale Chinei, precum Taiwan, Hong Kong, Tibet, Xinjiang, insulelor din Marea Chinei de Sud și a celor din Marea Chinei de Est. Percepțiile de securitate în raport cu SUA nu s-au modificat substanțial.

VĂ MULȚUMIM PENTRU ATENȚIE!

AȘTEPTĂM ÎNTREBĂRILE DUMNEAVOASTRĂ LA: dulust@gmail.com